de geo

Gebieden
Zuid-Amerika

vwo SE CE

5. Etnische en culturele conflicten in Zuid-

§5.2 Territoriale conflicten

Deelvragen

- Wat is de verklaring van de sociaaleconomische positie van de inheemse bevolking in Suriname en Peru?
- Hoe speelt de etnische en culturele diversiteit in Suriname en Peru een rol in territoriale conflicten?
- Welke rol speelt de overheid in territoriale conflicten in Suriname en Peru?

§5.2 Territoriale conflicten

Conflicten

- Groeiende vraag naar land- en mijnbouwproducten in wereld leidt tot steeds meer territoriale conflicten in Zuid-Amerika:
  - conflicten om economisch waardevolle grondgebieden bedreigen etnische en culturele diversiteit van inheemse bevolking

§5.2 Territoriale conflicten

Bevolkingsgroepen in Suriname

► Suriname heeft ruim 500.000 inwoners. Belangrijkste bevolkingsgroepen zijn:

- Hindoestanen (29%)
- creolen (24,1%)
- Javanen (14,6%)
- marrons (17,7%)
- inheemsen (3,6%)

● bij inheemse bevolking horen ook verschillende stammen (zie kaart)

§5.2 Territoriale conflicten

Marrons

- Marrons zijn afstammelingen van West-Afrikaanse slaven die van de plantages vluchtten en in stamverband in de oerwouden van Zuid-Amerika gingen leven.
- deel van Marrons leeft tegenwoordig nog op traditionele wijze:
  - jacht, visvangst en kleinschalige (zwerf)landbouw leveren voedsel
  - verkoop van noten, vruchten, dieren en gebruiksartikelen levert geld op
  - kleinschalige goudwinning als bron van inkomsten

§5.2 Territoriale conflicten

De marroncultuur

- Om te kunnen overleven in oerwoud:
  - zwerflandbouw
  - verzamelen producten uit bos
- 1760 vredesverdrag tussen een groep marrons en toenmalige Nederlandse overheid:
  - marrons krijgen **vrijheid** en **regionale autonomie**
  - Marrons brengen weggelopen slaven aan bij de Hollanders
  - laatste jaren grond- en watereigendom van belang voor nazaten, vanwege goud in gebieden → nazaten van marrons die verdrag tekenden, kunnen aanspraak maken op grond (met goud)

§5.2 Territoriale conflicten

Goudwinning

- Meeste goudafzettingen Suriname bevinden zich in oosten:
  - goudwinningsgebied door stijgende goudprijs enorm toegenomen
  - goudwinningsgebied is een van de twee dichtbevolkte gebieden van land
  - arbeiders in goudindustrie zijn:
    - **marrons**: kleinschalige goudwinning en dienstensector
    - **migranten** (laaggeschoolde marrons uit arme wijken Paramaribo en buitenlanders, m.n. Brazilianen): mijnbouw en dienstensector

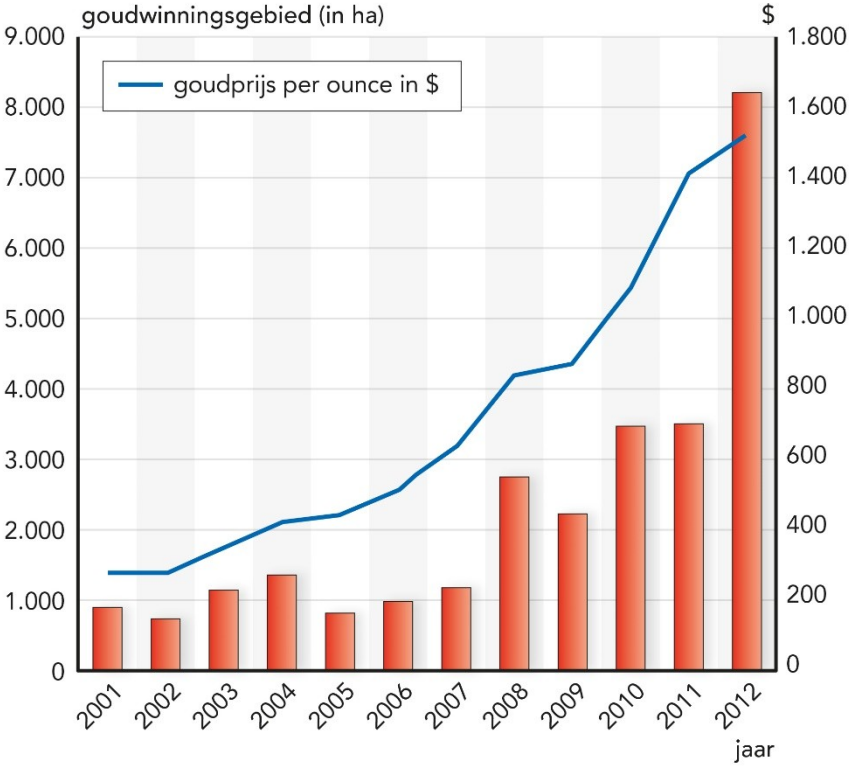

§5.2 Territoriale conflicten

Sranan Gowtu: Surinaams goud

- Goud is belangrijkste inkomstenbron van staat, maar meeste winst uit goudwinning gaat naar Canadees goudbedrijf.
- Surinaamse staat gebruikt machtspolitiek om te bepalen wie een mijn mag openen → zeer klein aantal mijneigenaren
  - heel veel arme mensen die legaal of illegaal in mijnen werken verdienen weinig
  - mijneigenaren verdienen erg veel geld

§5.2 Territoriale conflicten

Nadelen winning

► Goudwinning heeft grote economische voordelen, maar ook aantal nadelen:

- toename criminaliteit
- verspreiding malaria en soa's
- watervervuiling
- kwikvergiftiging
- verlies tropisch regenwoud

● bevolking profiteert niet van goudwinning, want:

- inheemse bevolking heeft geen legale eigendomsrechten en mag geen grond verhuren aan bedrijf dat goud kan winnen
- Mijnbouwwet die bewoners moet beschermen, wordt

§5.2 Territoriale conflicten

Peruaanse bevolking

- Peruanen onderscheide verschillende bevolkingsgroepen:
  - **indianen**
  - **cholos**
  - **mestiezen**
  - **blanken**

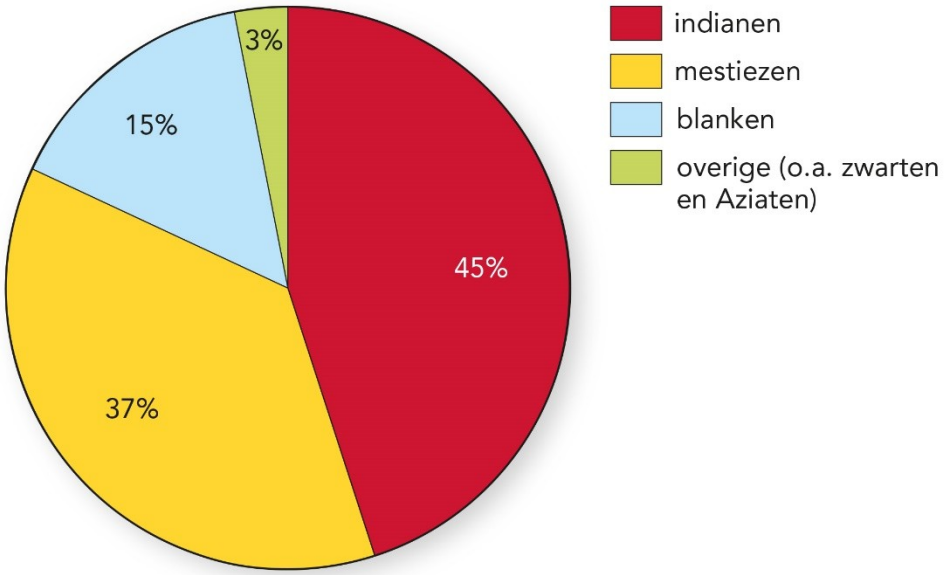

Onderscheid is deels gebaseerd op verschillen in huidskleur, maar vooral op **verschillen in cultuur en gewoonten**.

§5.2 Territoriale conflicten

Peruaanse bevolking

- **indianen** (indígenas) zijn afstammelingen van indiaanse volken die al voor kolonisatie in Peru woonden:
  - wonen in Andes of Amazoneregenwoud
  - leefstijl = traditionele gewoonten en kleding
  - economisch meest acht

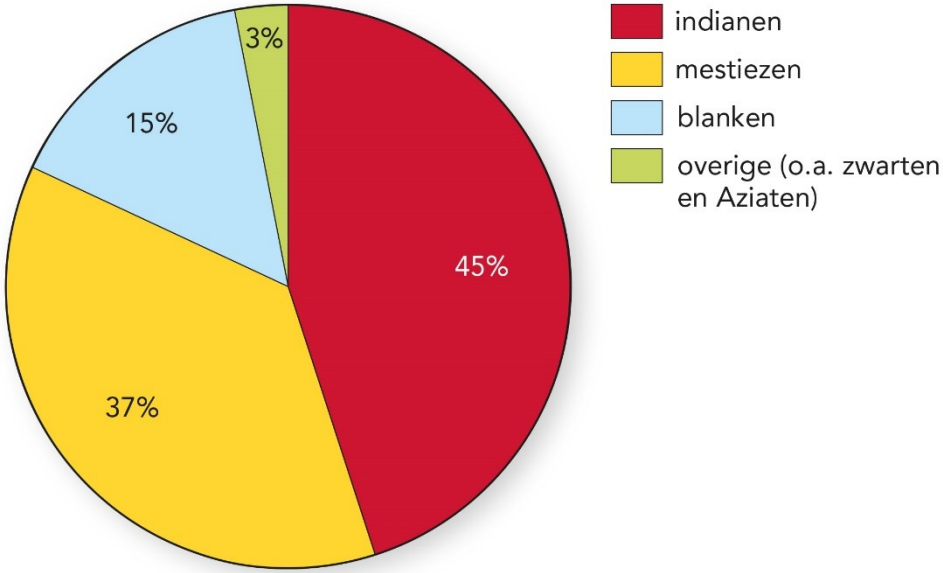

§5.2 Territoriale conflicten

Peruaanse bevolking

- **mestiezen** hebben indiaans en Europees bloed:
  - vormen meerderheid van stedelijke bevolking
  - gedeeltelijke **assimilatie** (cultureel meer verwesterd)
  - hogere sociaaleconomische positie dan indianen en cholos

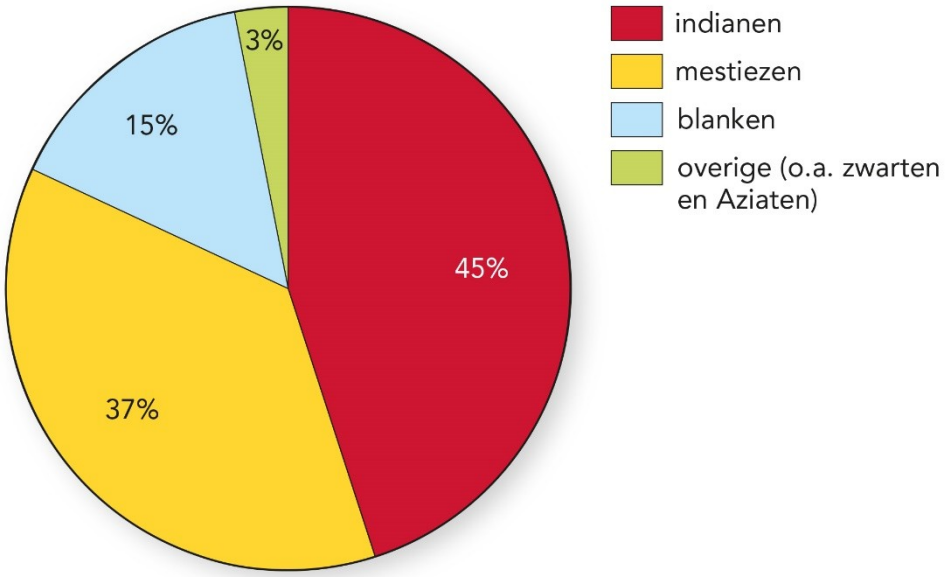

§5.2 Territoriale conflicten

Peruaanse bevolking

- **blanken** zijn afstammelingen van Europeanen (vooral Spanjaarden):
  - hebben economisch gezien hoogste positie
  - wonen in betere wijken van steden

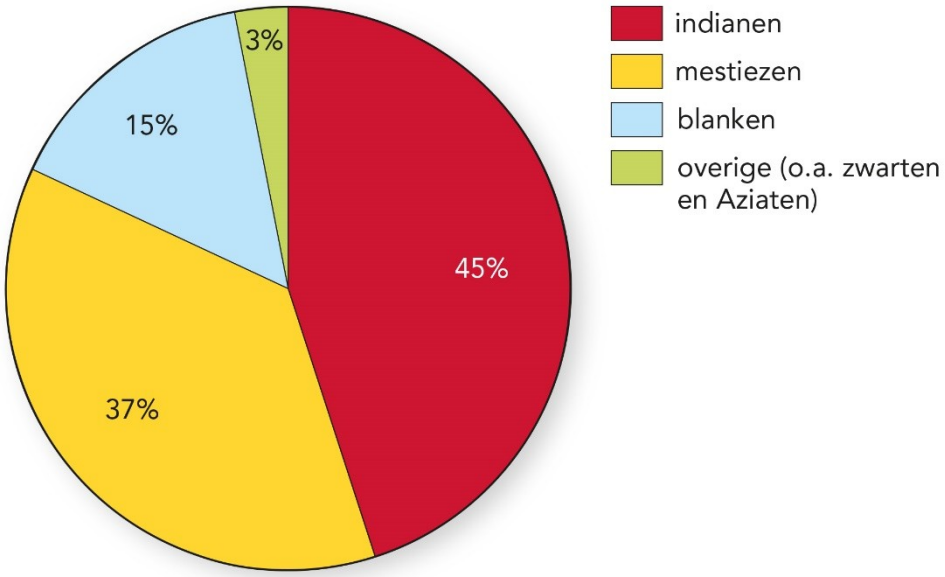

§5.2 Territoriale conflicten

Peruaanse bevolking

- **cholos** zijn indianen die naar stad zijn getrokken:
  - deels aangepast aan stedelijke cultuur en bevolking = **integratie**
  - herkenbaar aan Spaans (met accent), cultuur en kleding
  - komen vaak als gelukzo

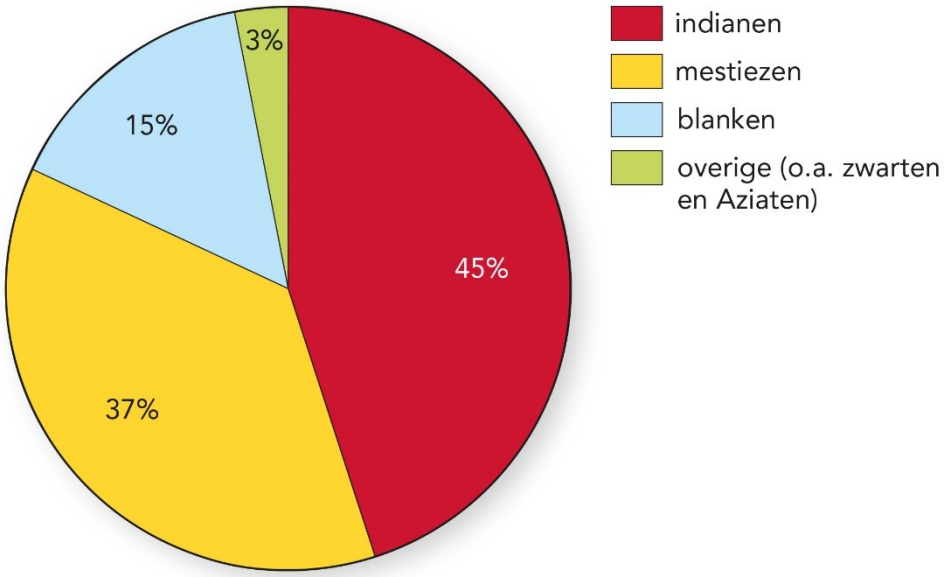

§5.2 Territoriale conflicten

Peruaanse bevolking

- de groep ‘**overige**’ bestaat uit:
  - zwarte mensen (afstammelingen van slaven die op suikerriet- en katoenplantages en in mijnen werkten)
  - Chinezen
  - Japanners

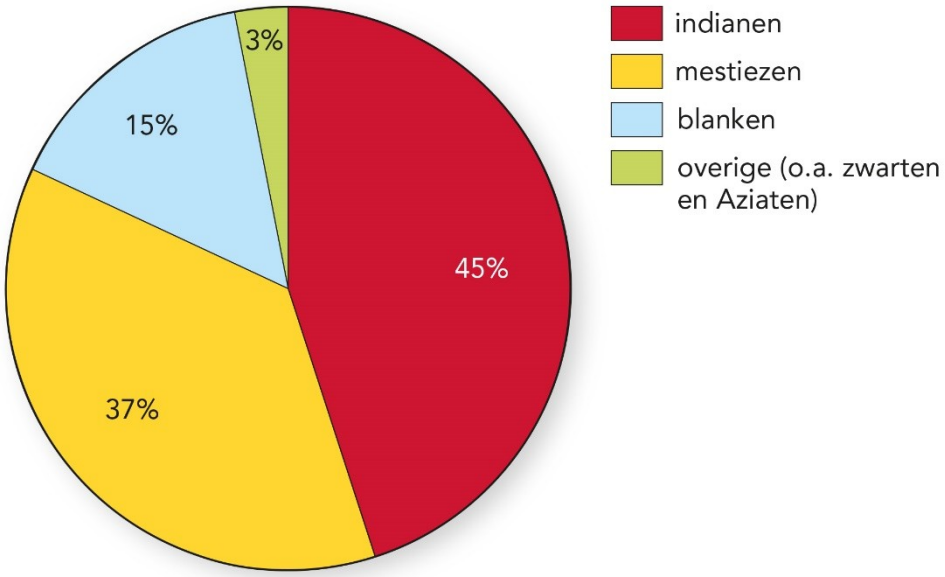

§5.2 Territoriale conflicten

Peru tweetalig?

► Peru is officieel tweetalig met **Spaans** en **Quechua**. Probleem:

– Quechua wordt niet gebruikt in politiek en ook niet overal onderwezen → **sociaaleconomische ontwikkeling** lastig voor indianen

● daarnaast nog veel **andere indianentalen**:

– gesproken door stammen die lange tijd in isolement hebben geleefd → taal niet vermengd met andere talen

– stammen vaak klein → lastig om eigen leefwijze en taal te behouden

– verdringing van de eigen cultuur door mijnbouw en landbouw

§5.2 Territoriale conflicten

De Inambaridam

► In 2000 willen Peru en Brazilië Inambaridam bouwen. **Negatieve gevolgen** dam:

- waterreservoir dat 50 dorpen en 100 km snelweg onder water zet
- stroomafwaarts wijziging waterstanden → verdwijnen bestaansmiddelen (visvangst)
- verdwijnen ecosystemen

● door protesten gaat bouw niet door, maar in 2014 nieuw leven ingeblazen,